

ZÁKON

ze dne 2021

o některých úpravách v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a důchodového pojištění v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2021

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

(1) Osoby samostatně výdělečně činné nejsou povinny platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „záloha na pojistné“) za kalendářní měsíce v období leden až červen 2021. Byla-li záloha na pojistné zaplacená za některý kalendářní měsíc tohoto období, použije se na úhradu splatných závazků a poté záloh na pojistné na další kalendářní měsíce roku 2021.

(2) Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti stanovené z vyměřovacího základu za rok 2021 se snižuje za každý kalendářní měsíc, v němž byla aspoň po část měsíce vykonávána v období uvedeném v odstavci 1 samostatná výdělečná činnost, o částku

- a) 2 588 Kč, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost,
- b) 1 036 Kč, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

§ 2

(1) Pro účely § 11 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění se zálohy uvedené v § 1 odst. 1 považují za zaplacené.

(2) Pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu se u osob samostatně výdělečně činných vykonávajících hlavní samostatnou výdělečnou činnost považují kalendářní měsíce v období leden až červen 2021, za které nebyly povinny platit zálohy na pojistné podle § 1 odst. 1, za vyloučenou dobu.

§ 3

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

V souvislosti se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeným novým koronavirem SARS-CoV-2 byla realizována řada omezujících opatření, která mají a nadále budou mít negativní dopad na velký počet podnikatelských subjektů, zejména došlo k omezení nebo zastavení provozu a obchodní činnosti velkého počtu těchto subjektů. Došlo také k velkým změnám v chování spotřebitelů a ani po obnovení činnosti se ekonomická situace mnoha podnikatelských subjektů dostatečně nezlepšuje.

U mnoha zaměstnavatelů došlo k tak výraznému propadu tržeb, že se dostávají do problémů nejen s likviditou, ale i s pokrytím svých nákladů. Jednou z těchto položek jsou též povinné zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u OSVČ.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy.

Z důvodu výše uvedeného se navrhuje prominutí placení povinných záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u OSVČ za měsíce leden až červen 2021. Pro placení pojistného za rok 2021 se budou tyto zálohy považovat za zaplacené, ovšem maximálně do výše minimálních záloh platných pro rok 2021.

Cílem snížení odvodového zatížení OSVČ je umožnit jim překonat toto kritické období při udržení podnikání a zachovat jejich schopnost pokračovat v podnikání i po jeho skončení v plném rozsahu.

K eliminaci negativního dopadu do výše budoucího důchodu se dále navrhuje považovat období mezi lednem a červnem 2021 pro všechny OSVČ hlavní za vyloučenou dobu pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu podle zákona o důchodovém pojištění.

Druhým důležitým důvodem pro zmíněnou právní úpravu je též usnesení Poslanecké sněmovny z 11. února 2021, který Poslanecká sněmovna vyzývá vládu, aby připravila program na záchranu drobných a středních podnikatelů formou odpuštění odvodů u živnostníků a odvodů sociálního pojištění pro malé firmy, tedy obnovení programu Antivirus C.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Navrhovaná úprava obsahující specifickou úpravu ve prospěch dotčených osob nijak nenarušuje tyto předpisy a je s nimi v souladu

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, podle čl. 10 Ústavy.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Předpokládaný dopad navrhovaného opatření na snížení příjmů z pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti činí pro období leden až červen cca 7,4 mld. Kč, tj. cca 1,23 mld. Kč měsíčně.

Navržené opatření nemá žádný dopad na rozpočty krajů a obcí.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s žádnými korupčními riziky.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaný zákon nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu ani na životní prostředí.

10. Způsob projednání návrhu zákona

Současně s předložením návrhu zákona se navrhuje Sněmovně, aby s návrhem zákona vyslovila souhlas již v prvním čtení podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to s ohledem na nutnost co nejrychlejšího zmírnění dopadů pandemie COVID-19.

11. Soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh novely zákona odpovídá ústavnímu pořádku a neodporuje ani mezinárodním smlouvám, kterými je Česká republika vázána podle článku 10 Ústavy ČR.

Zvláštní část

K § 1

Pro období leden až červen 2021 se dočasně suspenduje povinnost platit pravidelně měsíční zálohy na pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, což značně usnadní finanční situaci OSVČ. Pokud by již byla zaplacená některá záloha na pojistné (nejčastěji za měsíce leden a únor 2021), použije se na úhradu již splatného závazku OSVČ (např. dluhu) a jinak jako platba zálohy na měsíce následující po skončení předmětného půlročního období.

Pojistné za kalendářní rok se stanoví v příslušné procentní sazbě z vyměřovacího základu a porovnává se se zaplacenými zálohami, čímž se určuje výše nedoplatku na pojistném (výše zaplacených záloh je nižší než vypočtené roční pojistné) nebo přeplatku na pojistném (výše zaplacených záloh je vyšší než vypočtené pojistné); protože se však v odstavci 1 stanoví, že OSVČ nejsou povinny platit zálohy za určité období, stanoví se, že se roční pojistní snižuje o výši těch záloh, které nebyly OSVČ povinny platit, neboť jinak by vznikaly velké nedoplatky na ročním pojistném. To znamená, že od vypočteného pojistného za rok 2021 si OSVČ odečte nejen zálohy, které byly v roce 2021 zaplacený (tj. zálohy za leden až prosinec 2021), ale též zálohy, jejichž placení bylo za období leden až červen 2021 prominuto. Pojistné se však snižuje maximálně o šestnásobek minimální zálohy pro OSVČ podle druhu výdělečné činnosti (hlavní nebo vedlejší) platné pro rok 2021, aby nebyla poskytnuta neúčelně vysoká podpora těm podnikatelským subjektům, které udrží zisk z podnikání na přijatelné úrovni. Bylo by nevyvážené, pokud by tyto subjekty žádnou podporu nezískaly, nicméně neměla by být vyšší než u subjektů postižených krizí nejvíce. U snížení pojistného se vychází z výše minimální zálohy na pojistné, kterou je v roce 2021 povinna platit za kalendářní měsíc OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost a OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

K § 2

Na neplacení záloh na pojistné v daném období je třeba reagovat i v oblasti důchodového pojištění, kde právní úprava počítá s průběžným placením záloh. Proto se pro účely hodnocení období, v nichž nebyla podle navrhovaného zákona povinnost platit zálohy na pojistné, jako doby důchodového pojištění v případě, že den, od něhož bude důchod přiznáván, bude spadat do roku 2021, stanoví, že zálohy na pojistné za dané období leden až červen 2021 se budou považovat za zaplacené; tím se bude toto období uvedené v § 1 odst. 1 považovat u OSVČ za dobu důchodového pojištění.

Dále se stanoví, že období, po které nebyly placeny zálohy na pojistné, se bude při výpočtu osobního vyměřovacího základu podle § 16 zákona o důchodovém pojištění považovat u OSVČ s hlavní samostatnou výdělečnou činností za tzv. vyloučenou dobu, aby nedocházelo ke snižování průměru příjmů, z nichž se vypočítává procentní výměra důchodu.

K § 3

Vzhledem k nezbytnosti a časové naléhavosti se navrhuje účinnost zákona dnem jeho vyhlášení. Toto řešení je v souladu s ustanovením § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze, dne: 28. 4. 2021

Předkladatelé:

Zbyněk Stanjura v. r.

Petr Fiala v. r.

Markéta Pekarová Adamová v. r.
Vlastimil Válek v. r.
Marian Jurečka v. r.
Jan Bartošek v. r.
Jan Bauer v. r.
Jaroslav Vymazal v. r.
Stanislava Blaha v. r.
Libor Hoppe v. r.
Pavel Blažek v. r.
Marek Benda v. r.
Bohuslav Svoboda v. r.
Pavel Žáček v. r.
Pavel Šindelář v. r.
Martin Baxa v. r.
Jaroslav Martinů v. r.
Petr Beitzl v. r.
Jakub Janda v. r.
Karel Krejza v. r.
Vojtěch Munzar v. r.
Petr Bendl v. r.
Jan Skopeček v. r.
Martin Kupka v. r.
Marek Výborný v. r.
Pavla Golasowská v. r.
Vít Kaňkovský v. r.
Jiří Mihola v. r.
Jan Čížinský v. r.
Stanislav Juránek v. r.
Pavel Bělobrádek v. r.
Dominik Feri v. r.
František Vácha v. r.
Jan Jakob v. r.
Karel Schwarzenberg v. r.
Helena Langšádlová v. r.